

Attila sírja

„Alomlásomban nagy fényesség jelent meg. Ott van Attila sírja Szegednél, a Tiszához közel. Fényes láng lebeg a hely fölött. Ott keresek, Önök jobban lennének érdekelve, mint én, mert kitüntetés, Kossuth-díj jár érte, míg nekem csak 28 százalék.”

Ez a levél a szegedi múzeum gyűjteményéből való, abból a dossziéból, amelyben az Attila sírjának felfedezését bejelentő leveleket őrzik. Írója idős asszony; terjedelmes leveleiben szó van még Szűz Máriáról is, aki a nagy fényességben Attila mellett lebeg a Tisza fölött.

„Felcsapódik a lidérc”

— Évente körülbelül húsz olyan bejelentés érkezik a múzeumhoz — mondja dr. Trogmayer Ottó igazgató — amely valóban értékes lelet felfedezéséről tudósít. Ilyen volt például a szikáncsi és a baks-levélényi. Az Attila sírjára vonatkozó bejelentések ezen fölül vannak. Külön kezeljük őket.

— Kiknek megvizsgálni a bejelentéseket?

— A napokban Újszegedről riasztottak bennünket. A bejelentő egy kútban barlangot fedezett fel, a barlangban kincseket. Kimentünk, de csak kutat találtunk. Barlangnak, kincsnek nyoma sem volt. Korábban Mórahalomról érkezett egy expresszlevél. Megvan Attila sírja. Azonnal indultunk. Aztán kiderült, a bejelentőnek a nagyapja látta valamikor a határban „felcsapódni a lidércet”. Mutatták a helyet. Ott van a kincs, ássuk ki. Nem ástuk ki.

— Sok ilyen bejelentés érkezik?

— Nem a számuk sok. Inkább az a különös, mennyire izgatja ez még ma is, most is az emberek egy részét.

Móra Ferenc már 1935-ben „leszámolt” Attilával, kimutatván, hogy az a hiedelem, amely szerint a hun királyt hármas koporsóban, vasban, ezüstben és aranyban a Tiszába temették, nem egyéb, mint száz éve Ipolyi Arnold könyvében bukkant fel ez az addig sehol sem említett adat. Jókai és Gárdonyi, akik a legendát közkinccsé tették, a szép mesét Ipolyitól vették át.

Típusok

Lapozgatom tovább a dossziét.

GALGÓCZI ERZSÉBET

PÓK HALÓ

25.

Zsuppán Zsiga elé ér. Remeg a felháborodástól. Nem köszön. Most már Zsiga is megismeri, kényelmetlen érzése támad.

— Hogy merted sértegetni az apámat? — kiáltja Zsuppán. — Az én apám tisztességben, becsületben öszült meg. Soha egy szalmaszál nem tapadt a kezéhez, azért állították csóznak. Ha valaki a kötelességet teljesíti, az nem spicli! — Zsuppán már ordít, s öklöbe szorul a keze.

Zsiga önkéntlenül hátrál.

— Hogy beszélsz velem?

— Ahogy megérdemled! Te, tolvaj! Te mered elkergetni az apámat! — Zsuppán elveszt maradvék higgadtágát is, és jó erősen pofonlítja Zsigát. (Régóta gyűlik a tenyerében egy pofon.)

Zsiga hátrál tekintetével Pigniczkit keresve. De az újdonsült brigádvezető sehol.

— Megjöttél? — kiáltja, hogy Pigniczki meghallja. — Megállj, lesz még ennek következménye!

— Lesz? Tessék! — kiáltja Zsuppán, s még-

„Közel két éve annak — írja egy idős férfi Békés megyéből —, hogy eljutottam Attila sírjához. Azóta ott állok a hantán és nincs erőm, hogy kiemeljem, hogy megmutassam a világnak. Nincs erőm, mert tudom, hogy lábaim alatt nem egy halandó ember hamvait, hanem sokkal nagyobb és hatalmasabb valamit takar el a föld. Az isten ostora várja ott, hogy felfedezzék...”

Ha az idős néni, akinek levelét fentebb idéztük, a levélírók elrövidül, látomásos típusához tartozott, ez a Békés megyei férfi a patétikus titokzatoskodó. Meglehetősen hosszadalmas levelében ugyanis egy szót sem szól arról, hol van tulajdonképpen a sír és miképpen talált rá.

Vannak másféle típusú bejelentők is. Az óvatos érdeklődő: „Szeretném, ha megírná — olvassom egy Jugoszláviából érkezett levélben —, hogy Attilát hol kutatták, vagyis kutatása pontos színhelyét kérem, csupán azért, nehogy ugyanazon a helyen keressék, ahol már kutatták. Továbbá azt is írja meg, milyen jutalmat kapok Attila feltárásiért és személyesen meg fogom mutatni, Attila hol van eltemetve.”

A harcias, türelmetlen: „Attila hármas koporsója itt van eltemetve a Szeged, Borka utca 17. számú ház nagykapuja alatt. Azonnal jöjjenek ki!”

Néhányan szelíden megrójják a tudományt: „Ahhoz, hogy tudják, hol temették el a hun Attilát, ismerniük kellene a hunok gondolkodási módját...”

Egy másik levél csodáttel akarja bizonyítani, hogy megtalálta a sírt és a kincseket. „Hozzanak ide egy halottat, lehet női halott is vagy férfi halott. Jobban női halott. Feltámad a halott, élni fog, mert itt van Attila sírja.” Ilyen hatalmat eddig senki sem tulajdonított a halott hun királynak.

A pálmát azonban mindeme felfedezések között az a levél viszi el, amelynek szerzője ott keresi a sírt, ahol még senkinek eszébe sem jutott, pedig tudós dolgozatok szerzői keresték már Jászberényben, Szentesen, Budán, Váshelyen és természetesen Szegeden. A múzeumban őrzött levél, amelynek szerzője nem nevezi meg magát — „okom van rá”, írja — mindenféle kutatási hagyománnyal radikálisan szakít.

Ezt írja: „Hun Attila király nem az Alföldön keresendő, minthogy a hun király Dél-Amerikában lett eltemetve. Már csak azért van

lehet itt, mert őt az ősi szokások szerint egy egész város illetett meg temetőhelyül. De hát egy egész várost lakatlan területként, csupán temetőhelyként fenntartani egyetlen személy számára, magában Európában is képtelenség lett volna. A Tisza mentén azonban annak idején valóban rendeztek tiltakozás hun temetési szertartást Attila király búcsúztatásának tiszteletére, de a halott csak egy báb volt. Attila elevenen ment át Dél-Amerikába, ahol 72 évet és öt hónapot élt. Azért ment oda, mert ezt a vidéket a hunok mint a Föld egyik titkos rejtékét emlegették, ahova a vízőlön se ért el.”

Ezzel azt hiszem, bezárult a kör. Fantasztikusabbat elképzelni sem lehet.

Csak véletlenül

De hát végül is mi az igazság?

— Kétségbevonatathat tény — mondja a múzeumigazgató —, hogy Attila tábora itt volt valahol a Körös és a Maros között. Az is biztos, hogy Attilát nem a Tiszába temették, hanem titkon a földbe, méghozzá úgy, hogy előtte elégették. A hun fejedelmeket így temették el. A sírt módszeresen keresni értelmetlen. Csak véletlenül bukkanhatunk rá. Ha ugyan már eddig meg nem találtuk. Lehetséges, hogy a nagyszékési sír, amelyet Móra 1929-ben tárt fel, Attiláé volt. Az ugyanis fejedelemi, úgynevezett égetései sír volt.

De hát akár így volt, akár úgy, a bejelentések ezután is nyilvánvalóan változatlanul érkeznek majd a múzeumhoz. A „leszámolások” ellenére mindig akadnak felfedezők.

Örkös László

Oktató város a Volga mentén

Jóváhagyták a Volga menti Kujbisevben felépítendő új oktatókomplexum tervét. A Szovjetunió egyik legfiatalabb állami egyeteme egy 15 épületből álló kis város képet nyújtja majd — az épületeket fedett galériák és átjárók rendszere köti össze egymással.

A legmagasabb — 15—17 emeletes — épületekben a humán tagozatú fakultások kapnak helyet. A természettudományos fakultások labo-

Új útvonal — üvegládában

A lengyel főváros egyik legnagyobb utépítési beruházása a jelenlegi öt éves tervben a lazienkowszki útvonal. A varsóiakat rendkívüli módon érdekli az útvonal építkezése és ezért a városi tanács kezdeményezésére a városközpont legnagyobb területén, ahol az új útvonal is áthalad majd, óriási üvegládát, üveg pavilont építenek, amelyben a látogatók megtekinthetik a lazienkowszki sugárút makettjét, számos kiegészítő rajzot és grafikont. Az üvegládában postaládát helyeztek el, amelybe minden látogató levelezőlapot dobhat be, közölve a készülő létesítménnyel kapcsolatos észrevételeit, ötleteit, javaslatait. Az üvegládában lévő útvonal makettja naponta bővül, mert mindig kiegészítik az új, elkészült útszakasz makett részleteivel.

Jobbágy Örzse boszorkánypere

Az esztergomi városi tanácsnak a megyei levéltárban őrzött irattal bizonyították, hogy még a XVIII. században is mennyi boszorkánypere volt Magyarországon. Az egyik dokumentum Jobbágy Örzse 1721-es perének tanuvalomlásait őrizi.

Recs Éva, az egyik tanú így vallott: „Miódon egy időben Cserip Jánosnál volt volna ezen fatens, hát Jobbágy Örzse ide jűven, kért tőle tífelt (tejfelt), egy kis káposztába, kire mondta a Cseripné, hogy nem adhat, mert kiköpi, nincsen, arra azt felelte Jobbágy Örzse: adnám még te énnékem, s ezután nem sok idő múlva Cserip Jánosnak eldaga-

Tisztességtudók, kedvesek

A röskei határőrök és a lakosság

— A mi határőreink tisztességtudók, kedves fiúk — mondják a röskei Kossuth Lajos Tsz.-ben. — Szívesen beszélgetnek mindig a község dolgozóival.

Később, a Paprika étteremben, Paja Teréz, a vendéglátóipar dolgozója megjegyzi:

— Még a vendéglőben is kulturáltan viselkednek, ha olykor szabad idejükben betérnek. A legjobbakat mondtam el a határőrökről. Csendesek, nem hangoskodnak, sőt udvariasan ök fékezlik a magukról megfedekező egyik-másik civilt is.

A téesz elnökének, Tánács Imrénének, és a téesz párttitkárának is az a véleménye, hogy a községben idősek és fiatalok, szívesen

barátkoznak a határőrökkel. Közös rendezvényeket tartanak, együtt is szerepelnek a katonai és civilisták az irodalmi színpadon.

Betegség vagy elemi csapás esetén a röskeiek bizalommal fordulnak a határőrökhöz, és a fiúk, ahol csak tudnak, szívesen segítenek is. Így volt ez az árvízveszélyben, vagy például amikor Szűcs néni, az egyik tanyai lakosnak az életét mentették meg azzal, hogy késedelem nélkül orvoshoz vitték.

A civilek és katonák kölcsönösen becsülik, tisztelik egymást. A helyi lakosok, azon túlmenően, hogy családba tartozónak tartják a határőröket, ügvelnek a határrendre, illetve segítik annak biztonságos őrzését. Együtt vannak jóban, rosszban.

A közelmúltban fordult elő — meséli Kéri Márton —, hogy Magyar Józsefné röskei lakos egy lengyel állampolgárságú fiatalember tiltott határátlépési kísérletét segített megakadályozni.

A lakosság és a határőrök kapcsolata tehát kétoldalú. S ez politikai, kulturális és sport vonatkozású; a határőrzetben is konkrét tettek mutatják. Ennek a következménye, hogy a határőrök az idén elnyerte az élenjáró címet. Röske dolgozó pedig jövőre joggal várományosai a határőrközség címnek.

G. — M.

NAPI KISLEXIKON

az adóról

A kormány a közelmúlt napokban rendeletet hozott az általános jövedelemadóról.

Formája?

Kötelező jellegű pénzügyi szolgáltatás, melyet törvény alapján rendszeresen, meghatározott mértékben és időben az állami vagy helyi államháztartás, illetve költségvetés javára kell befizetni. Közgazdasági szempontból a nemzeti jövedelem újraelosztásának fontos formája, bár a bevétel döntő része az állami vállalatoktól származik. Az állami vállalatok egyes befizetési nevükben ugyan adók (pl. forgalmi adó), lényegüket tekintve azonban nem, hiszen az állam a saját tulajdonában lévő vállalatok bevételeinek egy előre meghatározott részét vonja el.

Célja?

A lakosság és a szövetkezetek a rájuk kivetett adók befizetésével részt vesznek az egész társadalom érdekében szolgáló kiadások fedezésében. A szocialista állam az adópolitikával szociálpolitikai, termelési stb. megmondások alapján jelentős mértékben szabályozza a lakosság különböző rétegeinek jövedelmét.

Fajtái?

Általános jövedelmi, a mezőgazdasági lakosság általános jövedelmét adója, földadó, a kisipari szövetkezetek, valamint a termelőszövetkezetek jövedelmét adója.

Meglátja a feleségét — megtorpan.

Hosszú ideig néztek egymásra mozdulatlanul. Aztán Anna szemét elfutják a könnyek, eltorzul az arca, megfordul, s menekülésszerűen rohan hazafelé.

Csonka vezetőségi ülés — Csegei nem is szorgalmazta, hogy mindenki itt legyen. Így, rajta kívül, csak Géza, Zsuppán, Selyem Zsiga, Sáray úr, a főkönyvelő és egyetlen öreg parasztember van jelen. Egy kislány vezeti a jegyzőkönyvet.

Zsuppán indulatos, megvető arccal, Géza teljes apátiában ül a helyén. Látszik, hogy nem itt járnak a gondolatai, csak néha-néha tud annyira erőre venni magán, hogy figyeljen.

...Pártunk mélysegesen elítéli az anarchiát, a demokratizmus minden megsértését — Folytatja Csegei. — Ez, amit Zsuppán csinált, kimeríti az önbíráskodás fogalmát. Ezért javaslom a vezetőségnek, hogy Zsuppánt az elnökhelyettesi posztról váltsa le!

Csend.

— Tessék, szóljanak hozzá — biztatja őket Csegei.

Az idősebb paraszt szóval meg. — Az öregek munkáját meg kell becsülni. Nem azért mondom ezt, mert én is öreg vagyok — ti is azok lesztek. Ha valaki megsért egy idős embert, és olyasmivel vádol... én megértem Zsuppánt, hogy odaütött. Az én leánykoromban, ha valaki szidta az anyámat, bicskát húztam.

— Mint magánember, mindenki megteheti, hogy odaüt — oktatja ki Csegei. — Legfeljebb a rendőrség elviszi garázdálkodásért. De mint funkcionárius, nem teheti meg. Ez a különbség, öregapám.

(Folytatjuk.)